

SCHOOLUITVAL VOORKOMEN MET NAFT

– Arktos –

*Door scholen te versterken
in specifieke aspecten van
de leerlingenbegeleiding kan
het risico van schooluitval
en voortijdig schoolverlaten
verminderd worden voor de
schoolbevolking als geheel.*

Preventie van schooluitval

Kinderen hebben recht op onderwijs, maar nog altijd is er sprake van schooluitval en voortijdig schoolverlaten. Van alle leerlingen in het Nederlandstalig secundair onderwijs spijbelt twee procent hardnekkig en verlaat ongeveer tien procent de school zonder kwalificatie (Bron: Datatoepassing 'Vroegtijdig schoolverlaten'). Daarnaast zijn er vele leerlingen bij wie er (nog) geen sprake is van schooluitval, maar bij wie het risico wel reëel is. **Schoolmoeheid en een laag welbevinden gaan vaak aan schooluitval vooraf en veel leerlingen hebben er mee te maken tijdens hun schoolloopbaan.**

Een reactief of sanctionerend beleid, of het nu gericht is op de leerling of op de ouders, is geen oplossing voor schooluitval. Daarvoor is de problematiek van schooluitval te complex. **Schooluitval kan vele oorzaken hebben, die ook nog eens met elkaar verweven kunnen zijn:** attitudes, gedrag, psychische en fysieke gezondheid, de gezinssituatie, peergroep en buurt of andere sociale relaties, het schoolse systeem en de ervaringen van de leerling in de school zoals pesten of zittenblijven, enzovoort.

Om effect te hebben, moeten interventies om schooluitval te voorkomen of te stoppen gericht zijn op deze achterliggende oorzaken en op het versterken of herstellen van de verbinding tussen de leerling en de klas- en schoolomgeving.

NAFT: naadloze flexibele trajecten

NAFT is zo'n mogelijke interventie. NAFT staat voor 'naadloze flexibele trajecten', een vorm van schoolexterne ondersteuning op het snijvlak van onderwijs en welzijn, verleend door organisaties die hiervoor erkend zijn door de Vlaamse overheid en subsidies krijgen via het Agentschap Opgroeien. De zorginspectie en de onderwijsinspectie staan samen in voor het toezicht op de kwaliteit van NAFT.

NAFT-trajecten bieden **preventieve en/of remediërende**

Schooluitval is een complexe problematiek dat vele oorzaken kan hebben.

ondersteuning aan leerlingen bij wie er een risico is op schooluitval, voortijdig schoolverlaten en/of ongekwalificeerde uitstroom én die tijdelijk intensieve begeleiding nodig hebben. Zowel individuele leerlingen als klassen en leerlingengroepen kunnen in een NAFT-traject begeleid worden. **Het fundamentele uitgangspunt is het behouden of hernieuwen en versterken van de band tussen school en leerlingen.**

“Dankzij de naft begeleider heb ik mijn b-attest nog kunnen halen omdat hij me op het einde nog op een positieve manier mij heeft aangemoedigd en doen geloven aan de hand van gesprekken.” - Tommy

“Ik zag het terug zitten omdat er met mijn klas gewerkt werd en tegelijkertijd met mijn persoonlijk problemen. Het deed me deugd dat ik nog mocht terugbellen als het eventjes niet goed ging met mij.” - T.D.M. jongere

Zowel leerlingen als hun ouders, opvoedingsverantwoordelijken en/of de onderwijsinstellingen kunnen het initiatief nemen om een probleem van (dreigende) schooluitval voor te leggen aan het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB)*. Als een naadloos flexibel traject aangewezen blijkt, meldt het CLB de leerling aan bij de NAFT-aanbieders, waarna een traject op maat wordt opgestart.

** Wanneer er geen CLB in beeld is (bijvoorbeeld bij leerlingen die geen school hebben), kan men ook bij de NAFT-aanbieder terecht. Die zal dan zo snel mogelijk een CLB betrekken.*

Net omdat de band tussen de leerling en de school zo belangrijk is en de leerling daar niet alleen verantwoordelijk voor is, wordt ook gewerkt met leerkrachten, schoolteams en/of scholen. Vaak gaat het om een combinatie. **Het begeleiden van een leerling of een (klas)groep en het ondersteunen van de onderwijsinstelling of het netwerk van de leerling zijn niet los van elkaar te zien.** Een NAFT-traject omvat dan ook vaak een aaneenschakeling van interventies waarbij zowel leerling, (klas)groep, leerkracht(en) als school en andere actoren betrokken zijn.

“Dit is een mooi voorbeeld van samenwerking tussen verschillende partners waarbij ieder zijn engagement opneemt.”

- Ronde tafel-overleg individueel traject van K.P.(school, begeleider gelijke kansen, Psychatrie, Pelicano, Psycholoog, Groep INTRO

“De schoolondersteuning gebeurt steeds op een rustige, open en positieve manier, vertrekkende van het verhaal van de leerkracht/leerkrachtengroep. Hun begeleiding wordt steeds als positief ervaren en doet leerkrachten groeien in hun leraar-zijn.” - T.B. leerlingbegeleider/leerkracht

Focus op (her)aansluiting op het schooltraject

Het doel van een naadloos flexibel traject is **de leerlingen met een risico op schooluitval te begeleiden naar een maximale (her)aansluiting bij het schooltraject**. Zo draagt NAFT bij aan het realiseren van het recht van leerlingen om hun persoonlijkheid en talenten te ontplooien en zich voor te bereiden op een actief leven als volwassene.

LEERLINGEN ONDERSTEUNEN BIJ HUN ONTWIKKELING ALS PERSOON

Tijdens NAFT-trajecten worden bij de leerlingen krachtbronnen aangeboord om het (schools) traject terug in een positieve richting te doen evolueren. Een NAFT-traject kan een katalysator zijn om schooltrajecten die dreigen vast te lopen, verder te zetten. De begeleiders werken aan het welzijn van de leerling, versterken de vaardigheden en **ondersteunen de leerling om zich te verbinden met zijn/haar/hun omgeving, waaronder de school**. De ontwikkeling van diverse vaardigheden (sociale vaardigheden, schoolse vaardigheden, enz.) en betrokkenheid staat centraal. Dat vergroot de kansen voor de leerling om zich persoonlijk te ontwikkelen en om op verschillende vlakken te leren en te groeien.

“Ik denk meer na alvorens ik iets doe.” - J.M. jongere

“Ik leer me meer koest houden en ‘knippen’ om mijn bom niet te laten ontploffen. Eén keer per week praten met iemand helpt me om het haalbaar te houden op school.” - J.L. jongere in individueel traject

VERBINDING

Op het niveau van de leerling(en) vormt positieve verbondenheid met de context, de klas en de school het fundament voor groei. In veel gevallen zal in een NAFT-traject eerst worden gewerkt aan het herstel van een positief contact tussen de leerling(en) en andere betrokkenen

Positieve verbondenheid met de context, de klas en de school is een fundament voor groei.

NAFT werkt zowel preventief als curatief.

zoals medeleerlingen en leerkrachten. **Verbondenheid is daarom een kernwaarde in de inhoud van de trajecten en in de gebruikte methodieken en tools.**

“*Naft begeleiding heeft ons geholpen om in te zien dat respect zowel in de klas als thuis veel positieve dingen kunnen teweegbrengen.*”
- klas begeleiding herentals

Ook als her aansluiting weinig realistisch is, spannen de begeleiders zich in voor de leerlingen. Bijvoorbeeld bij schooluitval kort voor het einde van de leerplicht is er onvoldoende tijd om ervoor te zorgen dat de leerling opnieuw naar school gaat. Een NAFT-traject kan dan nog altijd van betekenis zijn door de leerling te helpen doorstromen naar andere vormen van leren zoals het tweedekansonderwijs of beroepsopleidingen buiten het onderwijs, naar andere ondersteuningstrajecten (in het domein van gezondheid en welzijn) of naar de arbeidsmarkt.

“*NAFT betekent voor mij meezoeken naar en zorgen voor rust in mijn schoolweek. Een hele week naar school is te druk voor mij. Tijdens de NAFT-momenten kan ik ook leren maar daar ervaar ik meer rust.*” - Jongere

“*Ik ben blij dat S. nu naar het Buso kan. Ik was hier zelf vragende partij voor. Door de Lange Time-out is dit duidelijker geworden. S. is ook veel rustiger.*”
- Mama van S.K.

(NIEUWE) PROBLEMEN VOORKOMEN

Voor elke leerling streven de begeleiders ernaar om duurzame resultaten te bereiken en nieuwe problemen of risicosituaties te voorkomen. **Met een NAFT-traject wordt specifieke expertise binnengebracht en wordt de begeleiding van de leerling intensiever.**

Daarnaast kunnen binnen een NAFT-traject ook acties ondernomen worden die gerelateerd zijn aan algemene preventie of basiszorg en aan verhoogde zorg. NAFT werkt met andere woorden zowel preventief als curatief. Door voldoende preventief te kunnen werken, wordt ook op lange termijn gewerkt. Omdat een problematiek als schooluitval zo complex is, is preventie een essentiële pijler om tot duurzame resultaten te komen.

Zonder leerlingen uit te sluiten en toegankelijk

INZETBAAR VOOR ALLE LEERLINGEN UIT HET SECUNDAIR ONDERWIJS

NAFT-trajecten kunnen worden ingezet voor alle leerlingen in het secundair onderwijs bij wie er een risico is van schooluitval, ongeacht de onderwijsvorm of het onderwijsniveau, en zelfs als de afstand tussen de leerling en het onderwijs erg groot geworden is. Ook leerlingen met specifieke problemen die vaak een specifieke aanpak en expertise nodig hebben, horen erbij. **Dat betekent dat leerlingen niet bij voorbaat uitgesloten worden van een NAFT-begeleiding.**

NAFT = een waarderende benadering en een ondersteunend klimaat.

OUTREACHEND EN AANKLAMPEND

De NAFT-begeleiders zoeken actief contact met de leerlingen in hun eigen omgeving om met hen een vertrouwensrelatie op te bouwen. Niemand laat de leerlingen los tijdens het proces: ze blijven kansen krijgen, ook als het moeilijk gaat. Bij het einde van een traject zorgen de begeleiders voor opvolging zodat de geboekte vooruitgang behouden blijft en hierop verder gebouwd kan worden.

“Wanneer jullie (vormingswerkers) mij aanspreken over iets dat ik niet goed doe, doen jullie dat op een rustige manier. Jullie zeggen hierbij ook hoe ik het anders kan doen. Op school wordt er snel geroepen en word ik gewoon uit de les gezet.” - Jongere

VOOR ELKE LEERLING TOEGANKELIJK

Om er daadwerkelijk te kunnen zijn voor alle leerlingen, streven de NAFT-aanbieders ernaar het aanbod aan NAFT-trajecten gelijkmatig te spreiden over Vlaanderen en Brussel. Elk werkingsgebied garandeert een aanbod dat zo toegankelijk mogelijk is, onder andere door samenwerkingsverbanden. Daarnaast zorgen de NAFT-aanbieders ervoor dat er **binnen de groep van NAFT-aanbieders diverse, ook gespecialiseerde, expertise terug te vinden is en dat er een vlotte**

NAFT wordt gekenmerkt door een sterke individuele begeleiding, gekoppeld aan sociaal leren.

toeleiding is naar het gespecialiseerd aanbod wanneer dat aangewezen is.

GELIJKE KANSEN

De NAFT-aanbieders houden mee in de gaten dat leerlingen uit alle groepen dezelfde kans hebben om begeleid te worden via NAFT. Factoren op de achtergrond en systeemkenmerken zouden ertoe kunnen leiden dat leerlingen uit bepaalde groepen minder aangemeld worden voor NAFT-trajecten, net zoals evoluties in het beleid ertoe kunnen leiden dat groepen van leerlingen uit het zicht verdwijnen.

Op maat van de leerling

VOORTBOUWEN OP STERKTES

In NAFT wordt verdergebouwd op de sterktes van de leerlingen. Een waarderende benadering en een ondersteunend klimaat zijn essentieel om duurzame resultaten te bereiken. De begeleiders stimuleren succeservaringen en knopen erbij aan zodat de leerling stappen kan zetten naar **zelfreflectie, analyse en remediëring**. Vanuit (hernieuwd) vertrouwen wordt gewerkt aan de versterking van de leerling(en) of klasgroep.

“*Het heeft me doen inzien dat er nog heel wat positieve dingen in mijn leven zijn.*” - X.V. jongere

INTEGRALE BENADERING EN DUS EEN BREDE INVULLING

Een traject biedt een integrale begeleiding van de leerling. De begeleiders hebben oog voor alle levensdomeinen waarbinnen de leerlingen zich bewegen. Daarnaast houden ze rekening met de context en waar nodig en/of gewenst betrekken ze de personen in de omgeving (gezin, buurt, sociaal netwerk enz.) actief in het traject. **Zo divers als de behoeften van de leerlingen en andere betrokkenen zijn, zo breed moet ook de invulling van NAFT zijn.** In het aanbod voor de leerlingen zitten onder meer activiteiten gericht op het aanleren en inoefenen van sociale vaardigheden, probleemoplossende gesprekken, activiteiten waarin de leerlingen schoolse en/of beroepsgerichte attitudes en vaardigheden verwerven, enzovoort. Een traject kan ook activiteiten omvatten die gericht zijn op herstel en/of verbinding. **Met deze manier van werken kan elke leerling en school een traject op maat krijgen.**

INDIVIDUELE BEGELEIDING EN COACHING

Elke leerling in een NAFT-traject krijgt intensieve begeleiding en coaching, zowel individueel als in groep. **Een sterke individuele aanpak loopt als een rode draad door de begeleiding en/of ondersteuning in het traject, en wordt gekoppeld aan sociaal leren.** Werken in groep, samenwerken, verantwoordelijkheid delen, enz. zijn belangrijke tools en uitgangspunten in de begeleiding en bevorderen een geslaagde transfer van wat de leerling leert in het traject naar de schoolse context en de leefomgeving. Daar waar nodig kunnen leerkrachten en de school ondersteuning krijgen naar aanleiding van een nood rond een leerling of klas.

De inhoud en methodieken van een traject sluiten zo veel mogelijk aan bij de competenties, vaardigheden, doelen, behoeften, verlangens en verwachtingen van de betrokkenen. Het CLB zorgt er samen met de NAFT-aanbieder voor dat de juiste ondersteuning geboden wordt, complementair aan eventuele andere ondersteuning. In een (individueel) actieplan worden doelstellingen, het programma en engagementen vastgelegd.

“De eerste 3 weken in de groepsvorming vond ik de groepsvorming een leuke ontspanning, nadien beseftte ik dat ik hier echt iets kon leren.” - Jongere

EEN FLEXIBELE ORGANISATIE

Een dergelijke individuele aanpak vraagt om een flexibele organisatie. De activiteiten kunnen voor groepen van leerlingen (al dan niet uit dezelfde klas) georganiseerd worden, maar als het aangewezen is ook voor individuele leerlingen. Binnen elk traject wordt besproken met alle betrokkenen welke ondersteuning de leerkracht of school nodig heeft.

Trajecten kunnen kort of lang duren, meer of minder intensief zijn. Er zijn geen vaste in- of uitstroommomenten in de verschillende trajecten. Al deze aspecten worden bekeken met de verschillende betrokkenen

NAFT wil leerkrachten, teams en scholen in hun omgang met leerlingen versterken en hen ondersteunen bij het creëren van een verbindend leer- en leefklimaat.

Werken in en met de school voor duurzame impact

SAMENWERKING MET DE SCHOOL EN CLB IN HET NAFT TRAJECT

NAFT, of het nu om een preventief of om een remediërend traject gaat, is **een aanvulling op de ondersteuning in de school**, geboden door de leerkracht, het leerkrachtenteam, de leerlingbegeleiders, de zorgcoördinator, de directie, enzovoort. In het algemeen dienen scholen ervoor te zorgen dat er binnen de school en binnen elke klas een gunstig leer- en ontwikkelingsklimaat is voor alle leerlingen, en meer specifiek heeft iedereen in de school een rol te vervullen op het vlak van individuele leerlingenbegeleiding.

Bij leerlingen die problemen hebben in het schoolse traject, ongeacht de reden, blijft de school verantwoordelijk voor die leerlingen en voor hun schoolloopbaan, ook wanneer externe begeleiding wordt ingeschakeld. **NAFT-begeleiders zullen de actoren in de school daarom betrekken bij het traject van de leerling en ook ondersteunen.** Die ondersteuning kan zowel gericht zijn op het omgaan met de leerling of de klas en het goed begeleiden van de leerling en/of de klas.

Voor leerlingen die tijdelijk buiten de school begeleid werden, wordt besproken op welke manier de leerling opnieuw aansluiting kan maken met de klas en de school. **Deze (her-)aansluiting verloopt op maat van alle betrokkenen.** Hierbij horen bijvoorbeeld een stapsgewijze herinstap in de klas, voorbereidende klasgesprekken en gesprekken met leerkrachten tot de mogelijkheden.

“*Het was goed dat er een objectieve buitenstaander meedacht rond de problematiek van de leerling en de spanning tussen school, leerling en ouders.*”
- C.F. CLB-medewerker

“*We laten ons leerlingen nooit los, maar voelen ons gerust met een begeleiding van de onderwijsondersteunende projecten.*” - CLB-medewerker

Het einde van een NAFT-traject betekent niet het einde van de begeleiding van de leerling, de klas of de school. Het is belangrijk dat scholen, CLB's en pedagogische begeleidingsdiensten (PBD) zich engageren om de leerlingen, klassen en school na de NAFT-begeleiding verder te begeleiden op de gepaste manier. Dat houdt onder meer in dat goed opgevolgd wordt dat alle

actoren die nog betrokken zijn bij de begeleiding van de leerling, de klas, de school na NAFTA, het engagement nakomen dat ze bij het afronden van het traject aangingen.

ONDERSTEUNING VAN DE SCHOOL VOOR PREVENTIE EN VERDUURZAMING

NAFT wil leerkrachten, teams en scholen in hun omgang met leerlingen versterken en hen ondersteunen bij het creëren van een verbindend leer- en leefklimaat. **Zo worden de leerkansen bevorderd voor alle leerlingen en wordt vroegtijdig schoolverlaten en schooluitval maximaal tegengegaan.** Net zoals de ondersteuning van individuele leerlingen, heeft schoolondersteuning in NAFTA zowel een preventief als remediërend karakter.

NAFT ondersteunt sleutelfiguren in de school (leerkrachten, leerlingenbegeleiders, zorgcoördinatoren, directies, enz.) bij het verstevigen van het klasmanagement, het werken aan positieve relaties tussen de leerkrachten en de leerlingen (onder meer bij herinstap van de leerling na langdurige afwezigheid) en bij het versterken van het zorgbeleid op school (bijvoorbeeld beleid over sancties, omgaan met agressie, spijbelen, enz.). Ook coaching bij het werken aan een verbindend schoolklimaat kan een onderdeel zijn van de NAFTA-begeleiding. **De ondersteuning heeft als doel dat het hele schoolteam versterkt wordt in de omgang met de leerlingen, zowel op individueel niveau als op klas- en schoolniveau.**

Tot slot kan ook de directie en school als geheel betrokken en ondersteund worden, bijvoorbeeld wanneer blijkt dat het schoolbeleid het best verder ontwikkeld wordt (bijvoorbeeld een schoolbeleid over agressie en conflicthantering, een schoolbeleid over pesten, enz.).

Schoolondersteuning geeft de mogelijkheid om een context te creëren die het werk dat in een naadloos flexibel traject geleverd werd door alle betrokkenen verankert en die bevordert dat het bereikte resultaat blijvend is.

*NAFT = een
waarderende
benadering en een
ondersteunend klimaat*

Daarnaast heeft deze schoolondersteuning een preventieve functie: door scholen te versterken in specifieke aspecten van de leerlingenbegeleiding kan het risico van schooluitval en voortijdig schoolverlaten verminderd worden voor de schoolbevolking als geheel.

Verbinding met andere ondersteuning

GEDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID EN GELIJKWAARDIGHEID

Zoals hierboven beschreven hebben de leerlingen, de school en het CLB in elk traject een rol, maar daarnaast zijn er nog andere personen die een belangrijke rol kunnen vervullen in een NAFT-traject. Denk hierbij aan de ouders of een andere opvoedingsfiguur, sleutelfiguren in de dagelijkse leefwereld van de leerling zoals iemand uit de buurt of verdere familie, iemand uit de jeugdbeweging, een sporttrainer en begeleiders uit andere levensdomeinen zoals welzijn en vrije tijd. **Het actief betrekken en responsabiliseren van de sleutelfiguren rond de leerling(en) is onmisbaar in een traject.**

De NAFT-begeleiding krijgt vorm in een samenwerking tussen al deze mensen. **Elk van hen heeft in het traject een belangrijke stem.** Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt naar leeftijd, rol, functie, enzovoort. Het traject wordt in samenspraak ontwikkeld met respect voor elkaars positie.

HET CLB, PBD'S EN ONDERSTEUNINGSNETWERKEN

Om een goede leer- en opvoedingsomgeving te kunnen creëren voor alle leerlingen en hun rol op het vlak van leerlingenbegeleiding ten volle te kunnen realiseren, kunnen scholen zoals gezegd een beroep doen op **verschillende vormen van schoolondersteuning**. De CLB's, de PBD's en de ondersteuningsnetwerken hebben onder meer de opdracht om scholen te ondersteunen bij het verbeteren van de onderwijskwaliteit en de kwaliteit van de leerlingenbegeleiding.

Schoolondersteuning opgenomen binnen een NAFT-traject is hieraan altijd complementair. **Schoolondersteuning door NAFT-aanbieders is tijdelijk en vooral gericht op het ondersteunen van het proces dat alle sleutelfiguren in een school aangaan om de kwaliteit van de leerlingenbegeleiding te verbeteren.** De NAFT-begeleiders willen hen ondersteunen en coachen en bijdragen aan hun professionalisering, ook via vorming en opleiding, supervisie en intervisie.

NAFT in cijfers

In 2021 werden ongeveer 2900 leerlingen begeleid in een individueel NAFT-traject. Daarnaast kregen meer dan 560 klassen NAFT-begeleiding. Iets meer dan de helft van deze leerlingen is tussen vijftien en zeventien jaar.

NAFT -begeleiding wordt in alle onderwijsvormen ingeschakeld: zestien procent van de individuele trajecten gaat naar leerlingen uit het algemeen secundair onderwijs (ASO), twaalf procent naar leerlingen uit het technisch secundair onderwijs (TSO), 36 procent naar leerlingen uit het beroepssecundair onderwijs (BSO), achttien procent naar leerlingen uit het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO) en dertien procent naar leerlingen uit het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO). Voor de klastrajecten zien we een iets andere verdeling: in de helft van de klastrajecten worden klassen uit het BSO begeleid, slechts in twee procent van de klastrajecten gaat het om klassen uit het DBSO. De overige klastrajecten zijn min of meer gelijk verdeeld over ASO, TSO en BuSO (telkens ongeveer vijftien procent).

Driekwart van de leerlingen begeleid met een individueel traject zet zijn oude schooltraject verder of sluit er opnieuw bij aan. Bij driekwart van de leerlingen wordt het schooltraject na het NAFT-traject, voor zover we weten, verdergezet zonder vertraging. Bij de leerlingen bij wie er sprake was van problematische afwezigheden, zijn bij bijna zestig procent de afwezigheden verminderd of zijn er sterke aanwijzingen dat de jongere na het traject minder problematisch afwezig zal zijn.

Beleidsaanbevelingen

1. Blijf aandacht hebben voor de meest kwetsbare leerlingen.

NAFT is er voor alle leerlingen uit het secundair onderwijs. In de praktijk worden voor sommige groepen van leerlingen de mogelijkheden van NAFT toch onvoldoende benut. Ook de leerlingen in de meest kwetsbare situaties hebben recht op kwaliteitsvol onderwijs. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid, over beleidsdomeinen heen, om ervoor te zorgen dat voor elk kind en jongere (op zijn minst) het recht op leren gegarandeerd wordt, ook wanneer er geen verbinding meer is met onderwijs.

2. Maak meer schoolondersteuning mogelijk.

Op dit moment is een NAFT-traject altijd gebonden aan de aanmelding van een individuele leerling of van een klas. Ook schoolondersteuning wordt aan die aanmelding gekoppeld. Schoolondersteuning zou ook geboden moeten worden aan scholen die hier nood aan hebben, los van een concrete casus, wanneer de vraag duidelijk verbonden kan worden met de expertise van de NAFT-aanbieders en met het voorkomen van schooluitval. Dat vermijdt dat NAFT gekoppeld wordt aan een individueel schuldmodel, maakt het mogelijk om nog preventiever te werken en bevordert het context- en systeemgericht werken.

De klemtoon kan gemakkelijker gelegd worden op het voorkomen van problemen die mogelijk leiden tot schooluitval. Ook deze vorm van schoolondersteuning is een vorm van ondersteuning complementair aan de ondersteuning geboden door de CLB's, PBD's en ondersteuningsnetwerken.

3. Zorg voor ondersteuning voor de leerlingen uit het basisonderwijs.

Tot slot is het zinvol om de ondersteuning van leerlingen uit het basisonderwijs verder te ontwikkelen, bij voorkeur in en door de school, al dan niet met ondersteuning van CLB en begeleidingsdiensten, maar wanneer aangewezen ook met specifieke expertise van externe organisaties. De laatste jaren nemen de signalen toe dat ook daar behoefte is aan ondersteuning op het snijvlak van onderwijs en welzijn. Vanuit een ontwikkelingsperspectief en het bevorderen van leerkanen in de verdere schoolloopbaan is het belangrijk om ook dan goede ondersteuning te kunnen bieden.

ARKTOS

Arktos is een Vlaams expertisecentrum voor kinderen en jongeren van 6 tot 25 jaar in kwetsbare situaties en personen met een beperking voor wie de aansluiting op school, werk en samenleving minder evident blijkt. Door hen met zichzelf en hun omgeving te verbinden willen we hen versterken in hun talenten en vaardigheden, in alle mogelijke levensdomeinen. Daarnaast ondersteunen we ouders, scholen, partners en overheden bij het omkaderen van deze kinderen en jongeren. Ook in het beleid laten we ons kritisch optimisme horen waar nodig of gewenst.

Arktos is één van de 19 organisaties die door de Vlaamse overheid erkend zijn als aanbieder van naadloze en flexibele trajecten voor leerlingen uit het secundair onderwijs (NAFT) en is voorzitter van het NAFT-sectoroverleg.

www.arktos.be

Begrippenlijst

ASO	Algemeen secundair onderwijs
BSO	Beroepssecundair onderwijs
BuSO	Buitengewoon secundair onderwijs
CLB	Centrum voor leerlingenbegeleiding
DBSO	Deeltijds beroepssecundair onderwijs
NAFT	Naadloze flexibele trajecten
PBD	Pedagogische begeleidingsdienst
TSO	Technisch secundair onderwijs

BRONNEN

De cijfers over NAFT in deze bijdrage zijn afkomstig van het Agentschap Opgroeien en gebaseerd op Binc, het registratiesysteem voor voorzieningen.

MEER WETEN

Overzicht van de 19 erkende NAFT-aanbieders

<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/naft-naadloze-flexibele-trajecten>

Visienota NAFT, opgesteld door en onderschreven door de 19 erkende NAFT-aanbieders

<https://www.expoo.be/visienota-naft>

Referentiekader voor NAFT-kwaliteit

<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/2021-07/02-03-2020-referentiekader%20NAFT.pdf>

Omzendbrief NAFT (Naadloze flexibele trajecten onderwijs-welzijn)

<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=15660>